

Den Humanistiske Bevægelses Dokument

Humanister er kvinder og mænd fra dette århundrede, fra denne tidsalder. De anerkender deres forgængere i den historiske humanisme og er inspireret af forskellige kulturer, ikke blot sådanne som i øjeblikket er dominerende. De er også mænd og kvinder, som er på vej ud af dette århundrede og dette årtusinde og vender ansigtet mod en ny verden.

Humanister føler at deres historie er lang, og at deres fremtid vil blive endnu længere. De tænker på fremtiden og kæmper for at overvinde nutidens almene krise. De er optimister og tror på frihed og socialt fremskridt.

Humanister er internationalister, som stræber efter at bygge en *universel menneskelig nation*. De opfatter den verden de lever i globalt og handler i deres umiddelbare omgivelser. Fremfor en ensartet verden stræber de efter en mangfoldig verden, mangfoldig i etnisk forstand, i sprog og i skikke, mangfoldig i lokalsamfund, regioner og autonome områder, mangfoldig i ideer og ønskemål, mangfoldig i tro, hvad enten den er ateistisk eller religiøs, mangfoldig i arbejdet og mangfoldig i skaberkraften.

Humanister ønsker sig ingen herrer, de ønsker sig ikke ledere eller chefer, og de anser sig heller ikke for at være repræsentanter eller chefer for nogen. Humanister ønsker hverken en centralistisk stat eller nogen overstat i dens sted. Humanister ønsker sig hverken politistyrker eller bevæbnede bander i deres sted.

Men mellem humanisternes stræben og vores verdens aktuelle virkelighed har der rejst sig en mur. Tiden er inde til at rive den ned. For at gøre det er det nødvendigt for humanister verden over at forene sig.

I. Verdenskapitalen

Den store universelle sandhed er: Penge er alt. Penge er regeringen, penge er loven, penge er magt. I grunden er penge et middel til at klare dagen og vejen. Men de er også kunst, filosofi og religion. Intet bliver til uden penge, intet er muligt uden penge. Der findes ingen personlige forhold uden penge. Der er intet privatliv uden penge. Endog fredsommelig ensomhed afhænger af penge. Men forholdet til denne »universelle sandhed« er selvmodsigende. De fleste mennesker ønsker ikke denne tingenes tilstand. Vi er derfor underkastet pengenes tyranni – et tyranni som ikke er abstrakt, fordi det klart har et navn, repræsentanter, udøvere og fastlagte regler.

I dag handler det ikke om feudale økonomiske systemer eller nationale industrier, ikke engang om regionale interesser. I dag handler det om hvorledes disse historiske levn er i stand til at tilpasse sig det internationale finanssystems diktater – en spekulationskapital som koncentrerer sig i ganske få hænder verden over. Således har selv Staten behov for kreditter og lån for at overleve. Alle tigger om investeringer og presses til at give garantier, således at bankerne i sidste ende træffer alle væsentlige beslutninger. Den tid er på vej hvor endog private virksomheder, foruden landbruget og byerne, ubestrideligt bliver det internationale banksystems ejendom. Overstatens tidsalder er på vej, en tidsalder hvor den gamle orden må brydes ned. Samtidig er den traditionelle solidaritet ved at gå i opløsning. Vi er vidne til det sociale mønsters forvitring, mens millioner af forbindelsesløse mennesker eksisterer i ligegyldighed overfor hinanden på trods af deres fælles elendighed. Storkapitalen dominerer ikke blot vores objektivitet gennem sin kontrol med produktionsmidlerne, men også vores subjektivitet gennem sin kontrol med kommunikations- og informationsmedierne. Under disse omstændigheder kan den skalte og valte med vores materielle og sociale ressourcer, gøre naturen uoprettelig skade og i højere og højere grad forkaste mennesket. Til at gøre dette regner storkapitalen med tilstrækkelig teknologi. Og nøjagtig som den har udsuget virksomhederne og regeringerne, har den tømt videnskaben for al mening ved at gøre den til en teknologi til fremme af fattigdom, ødelæggelse og arbejdsløshed. Humanisterne behøver ikke at overdrive, når de påstår, at verden har den nødvendige teknologi til hurtigt at løse problemerne med beskæftigelse, ernæring, sundhed, boliger og uddannelse over vældige områder af jorden. Hvis denne mulighed ikke udnyttes, er det ganske enkelt fordi storkapitalens uhyrlige spekulation forhindrer det.

Storkapitalen har allerede udtømt mulighederne i markedsøkonomiens epoke og er begyndt på at disciplinere samfundet til at stå ansigt til ansigt med det kaos den selv har frembragt. Det er ikke fornuftens stemmer der dialektisk hæves for at møde dette irrationelle vanvid. Tværtimod føres den sorteste racisme, fundamentalisme og fanatisme til torvs. Og hvis denne nyirrationalisme skal vejlede regioner og lokalsamfund, så vil de progressive kræfters handlingsmargin svinde ind dag for dag. På den anden side er der millioner af arbejdere, som allerede har erkendt uvirkeligheden i den centralistiske stat og det kapitalistiske demokratis falske påstande. Arbejdere trodser korrumperte fagforeningspampere, ligesom folk er begyndt at nære mistillid til politiske partier og regeringer. Men det er nødvendigt at give disse foreteelser en retning, da de ellers lider skibbrud i spontane handlinger, som ikke rummer sande fremskridt. Det er nødvendigt at skabe en bred debat blandt folk om grundspørgsmålene bag produktionsfaktorerne.

For humanister findes arbejde og kapital som produktionsfaktorer, mens spekulation og åger står for sig. Humanisterne kæmper for fuldkommen at ændre det absurde forhold mellem de to faktorer. Hidtil har det været påtvunget, at profitten hører kapitalisten til, mens arbejderens har ret til sin løn. Denne ulighed berettiges med henvisning til den »risiko« investoren løber...som om alle, der arbejder, ikke risikerer deres nutid og fremtid i opgange og nedgange af arbejdsløshed og krise. Men derudover er det virksomhedernes ledelse og beslutningsdygtighed der står på spil. Profit, som ikke bruges til geninvestering, til vækst eller ny virksomhed, afledes efterhånden til finansiel

spekulation. Profit, der ikke skaber nye arbejdspladser, siver ud til finansiel spekulation. Derfor må arbejdernes kræfter rettes imod at tvinge kapitalen til at yde sin maksimale produktivitet. Men det kan ikke ske med mindre ledelse og beslutningsmagt deles. Hvordan undgår man ellers massive fyringer og lukning og tømning af virksomheder? Den største skade gøres gennem metoder som underfinansiering, svingagtige konkurser, forceret gældsætning og kapitalflugt – ikke gennem profit som opnås ved hjælp af øget produktivitet. Og hvis nogen skulle hævde, at arbejderne burde tilegne sig produktionsmidlerne i overensstemmelse med læren fra det nittende århundrede, så burde man tage den fornyelig realistiske socialismes sammenbrud i betragtning.

Med hensyn til påstanden om at en binding af kapital, på samme måde som arbejdskraften, er bundet, fører til dens flugt til mere fordelagtige områder, så må det gøres klart at dette ikke vil kunne fortsætte ret længe endnu, fordi det nuværende systems fornuftsstridighed fører til dets egen overmætning og til en verdenskrise. Ikke blot rummer denne indvending en viden om, at kapitalflugten er dybt umoralsk, men man har heller ikke begrebet den historiske proces i kapitaloverførelserne til bankvæsenet, som gradvis forvandler en virksomhedsejer til en person, der er ansat i et større system, hvor han er uden beslutningsmyndighed og kun tilsyneladende er selvstændig. Efterhånden som krisen forværres, vil denne virksomhedsejer dog begynde at overveje disse forhold.

Humanisterne ved, at de må gribe til handling såvel på arbejdsmarkedet som i politik, for at hindre staten i at blive et redskab for det internationale finanssystem – for at opnå et retfærdigt forhold mellem produktionsfaktorerne og for at give samfundet dets stjålne handlefrihed tilbage.

II. Det formelle og det reelle demokrati

Demokratiets bygning er blevet stærkt forfaldent efterhånden som de grundlæggende fundament – adskillelsen af magten, det repræsentative system og respekten for mindretallene – er gået i stumper og stykker.

Den teoretiske adskillelse af magten er en selvmodsigelse. En enkel undersøgelse af oprindelsen og sammensætningen af enhver af disse magter i praksis afslører det tætte forhold, som binder dem sammen. Det kan ikke være anderledes. De er alle en del af det samme system. Så de hyppige kriser, når den ene hævder sig over de andre, når funktioner griber ind over hinanden, når der opstår korrupsion og uregelmæssigheder, svarer udemærket til den globale, økonomiske og politiske situation i ethvert givet land.

Med hensyn til det repræsentative system, så mente man, efter at den almindelige valgret var blevet udbredt, at tiden mellem valget og afslutningen af en repræsentants mandat udgjorde et enkelt handlingsforløb. Men som tiden er gået, ses det efterhånden klart, at der finder en første handling sted, hvor de mange vælger de få – og derpå en anden handling, hvor disse få forråder de mange ved at repræsentere interesser, som er nogle andre end dem, de fik mandat til. Denne mangel udspringer i de politiske partier, der er reduceret til at være som »kupler« uden kontakt med folkets behov. I partimaskinerne bliver kandidater allerede finansieret af stærke interesser og modtager diktat om, hvilken politik de skal følge. Alt dette er vidnesbyrd om en dyb krise i ideen med og iværksættelsen af et repræsentativt styre.

Humanisterne kæmper for at ændre praksis i det repræsentative demokrati ved at styrke mulighederne for at rådspørge folket gennem folkeafstemninger og direkte valg af kandidater. I mange lande findes der endnu love, som underordner uafhængige kandidater under politiske partier. Dette sker gennem bureaukratiske reglementer og økonomiske krav til folk, der ønsker at stille op til valg i samfundet. Enhver grundlov eller lov, som indskrænker borgerens fulde mulighed for at vælge eller blive valgt, er en hån imod reelt demokrati, som hæver sig over enhver juridisk spidsfindighed. Med hensyn til lige muligheder burde medierne stå til folkets rådighed, når kandidater udtrykker deres holdning i en valgkamp, således at alle har nøjagtig samme mulighed for at komme til orde. På den anden side burde der vedtages *love om politisk ansvarlighed*, så at enhver valgt politiker, som ikke efterlever sine valgløfter risikerer tab af sin position, udelukkelse eller tiltale. Det nuværende alternativ, hvor enkeltpersoner eller partier, som ikke lever op til deres løfter, risikerer at tabe et kommende valg, forhindrer på ingen måde forræderiet i anden omgang af de mennesker de repræsenterer. Med hensyn til direkte rådførsel om de mest presserende anliggender, opstår der hver eneste dag flere muligheder for at gennemføre noget sådant med teknologiens hjælp. Det drejer sig ikke om at prioritere rundspørger og meningsmålinger, som altid bliver manipuleret, men om at lette deltagelse og direkte stemmeafgivning ved hjælp af elektroniske og computerstyrede metoder.

I et reelt demokrati bør mindretallene modtage de garantier, som deres repræsentation berettiger dem til, såvel som alle mulige forholdsregler til sikring af deres delagtighed og udvikling. I dag beder mindretal, som er skydeskive for fremmedhad og diskrimination, fortvivlet om anerkendelse. I denne situation er det humanisternes ansvar at bringe spørgsmålet frem og gå i spidsen for kampen, hvor som helst det er muligt for at overvinde både åbenlys og skjult nyfascisme. At kæmpe for mindretallenes rettigheder, er at kæmpe for alle menneskers rettigheder.

Men det sker også at hele provinser, regioner eller autonome områder i en samlet stat lider under den samme diskrimination som mindretallene, på grund af pres fra den centraliserede stat, som i dag er et ufølsomt apparat i hænderne på storkapitalen. Dette burde høre op, når en føderalistisk organisation udvikles, hvor den egentlige politiske magt vender tilbage til sådanne historiske og kulturelle enheders egne hænder.

At fremhæve spørgsmål om kapital og arbejde, reelt demokrati og decentralisering af statsapparatet som et mål er at bringe den politiske kamp på rette vej mod skabelsen af et nyt samfund – et fleksibelt samfund i bestandig forandring, i overensstemmelse med folkets dynamiske behov, som i dag kvæles af afhængighed.

III. Den humanistiske indstilling

Humanistisk handling inspireres ikke af fantasifulde teorier om Gud, naturen, samfundet eller historien. Den tager udgangspunkt i de fundamentale livsbehov, som består i at undvige smerte og søge nydelse. Men menneskelivet føjer til disse behov sin forudseenhed af fremtiden, bygget på fortidens erfaring og ønsket om at forbedre den øjeblikkelige situation. Den menneskelige erfaring er simpelt hen ikke et produkt af en naturlig og fysiologisk udvælgelse eller opsamling – som tilfældet er for alle arter – men snarere resultatet af sociale og personlige erfaringer, som sigter mod overvindelsen af nuværende smerte og forsøg på at undgå den i fremtiden. Menneskeligt arbejde, opsamlet i social produktivitet, gives videre og ændres fra generation til generation i en bestandig kamp for at forbedre de naturlige betingelser, dermed endog også sådanne som er forbundet med det menneskelige legeme. Derfor må vi definere mennesket som et historisk væsen med en social handlingsmåde, i stand til at ændre verden og sin egen natur. Hver gang et menneskeligt individ eller en gruppe med vold dominerer andre, sinkes historien og ofrene gøres til »naturlige« objekter. Naturen har ingen hensigter. Når vi derfor fornægter andres frihed og hensigter, forvandles de til naturlige objekter, objekter som kan udnyttes.

Menneskeligt fremskridt har i en langsom opstigning behov for at forandre verden og samfundet, idet nogle menneskers voldelige og dyriske overhøjhed over andre elimineres. Når det sker, vil vi bevæge os fra forhistorien ind i den hele menneskelige historie. I mellemtiden kan vi kun begynde udfra en eneste grundlæggende værdinorm, mennesket, fuldt udfoldet og helt frit. Derfor er humanisternes påstand: Intet over mennesket og intet menneske under noget andet menneske. Hvis nogen anden værdinorm, som Gud, staten, penge eller nogen anden enhed, fremtræder som den grundlæggende værdi, underordnes mennesket, hvorved der skabes betingelser for siden at udøve kontrol og kræve ofre. Humanister forstår dette meget klart. Humanister kan være ateister eller troende mennesker. Men de udgår ikke fra deres ateisme eller tro som grundlag for deres syn på verden og på deres handling. De udgår fra mennesket og dets umiddelbare behov. Og hvis de i deres kamp for en bedre verden tror, at de har opdaget en hensigt, som bevæger historien i en fremskridtsvenlig retning, så stiller de den tro eller opdagelse i menneskenes tjeneste.

Humanisternes grundlæggende problemstilling er: at vide om man ønsker at leve, og at beslutte under hvilke betingelser man ønsker at gøre det.

Humanister fordømmer alle former for fysisk, økonomisk, racistisk, seksuel og ideologisk vold, som har haft en opbremsning af menneskeligt fremskridt til følge. Humanister må afvise enhver form for diskrimination, åbenlys eller fordækt.

Humanister er ikke voldelige. Men frem for alt er de ikke kujoner, ikke bange for at møde vold, fordi deres handling har mening. Humanister forbinder deres personlige liv med samfundet. De fremsætter ikke falske selvmodsigelser, og deri hviler deres sammenhæng.

Således trækkes grænsen mellem humanisme og antihumanisme klart op. Humanismen stiller arbejdet over storkapitalen, reelt demokrati over formelt demokrati, decentralisering over centralisering, tolerance over diskriminering, frihed over undertrykkelse, mening med livet over resignation, meddelagtighed og absurditet.

Fordi humanisme bygger på valgfrihed tilbyder den den eneste gyldige etik for dagen i dag. Fordi humanisme tror på hensigten og friheden, kan den skelne mellem fejltagelsen og den onde tro, mellem en som tager fejl og forræderen.

IV. Fra den godtroende humanisme til den bevidste humanisme

Det er på græsrodsniveauet, hvor folk arbejder og lever, at humanismen må forvandle den simple protest til en bevidst styrke, rettet mod ændringen af de økonomiske strukturer.

Hvad angår de militante medlemmer af fagforbundene og de progressive politiske partier, så vil deres kamp få sammenhæng, når de efterhånden ændrer deres ledelse og giver deres organisationer en retning, som sætter de grundlæggende forslag, fremsat af humanismen, i forreste række, før alle umiddelbare krav.

Efterhånden som systemets almindelige krise berører dem, vil uhyre lag af studenter og lærere, sædvanligvis følsomme overfor uret, forstærke bevidstheden om deres vilje til forandring. Og pressens medarbejdere, som er i daglig kontakt med tragedierne, er afgjort i dag i en position, hvor de kan handle i en humanistisk retning, ligesom grupper af intellektuelle, hvis arbejde er i strid med de normer, som fremmes af dette umenneskelige system.

Der er mange sociale grupper, som med udgangspunkt i den kendsgerning at mennesker lider, anmoder folk om at udføre uselviske handlinger på de ejendomsløse og diskriminerede gruppers vegne. Foreninger, grupper af frivillige og betydningsfulde dele af befolkningen mobiliseres nu og da for at yde positive bidrag til disse sager. Et af deres bidrag er utvivlsomt at afsløre disse problemer. Men sådanne grupper opfatter imidlertid ikke deres handlinger i sammenhæng med en bevægelse i retning mod en ændring af de strukturer, som skaber problemerne. Disse holdninger er snarere af humanitær art end bevidst humanistiske. Mellem disse tiltag findes der protester og konkrete handlinger, som kunne uddybes og udvides.

V. Den antihumanistiske lejr

Efterhånden som de kræfter, der mobiliseres af storkapitalen, fortsætter med at kvæle folket, opstår der usammenhængende holdninger, som vokser sig stærkere ved at udnytte denne kvælningsstilstand, som tilskrives falske skyldige. Ved roden af denne nyfascisme ligger en dyb benægtelse af menneskelige værdier. Og visse afvigende økologiske strømninger tager naturens side fremfor menneskets. De prædiker ikke længere, at den økologiske katastrofe er en katastrofe, fordi den truer menneskeheden, men fordi mennesket har angrebet naturen. Ifølge visse af disse grupper er mennesket urent, og derfor forurener det naturen. For dem ville det have været bedre, hvis der aldrig havde eksisteret medicin, som kunne bekæmpe sygdomme eller forlænge livet. »Jorden først!« råber de hysterisk og kalder mindet om nazistiske slagord frem. Der er kun et kort skridt fra denne holdning til at diskriminere imod kulturer som forurener og udlændinge som sviner og forurener. Disse strømninger er antihumanistiske, fordi de i den sidste ende foragter mennesket. Deres forkæmpere foragter sig selv og afspejler de nihilistiske og selvmorderiske tilbøjeligheder, som er på mode i dag.

En betydningsfuld gruppe skarptseende mennesker støtter også økologien, fordi de forstår alvoren i de problemer, som den afslører. Men hvis denne økologi antager en tilsvarende humanistisk retning, vil den vende kampen mod dem, som fremmer katastrofen, nemlig storkapitalen og systemet af ødelæggende industrier og koncerner, nære slægtninge til det militærtindustrielle kompleks. Fremfor at bekymre sig om sæler vil de beskæftige sig med sult, overbefolkning, børnedødelighed, sygdom og spildevands- og boligproblemer i mange dele af verden. De vil koncentrere sig om arbejdsløshed, udbytning, racisme, diskrimination og intolerance i en teknologisk fremskreden verden, som på den anden side skaber økologisk uligevægt for at fremme sin egen fornuftsstridige vækst.

Det er unødvendigt at beskrive i detaljer hvorfor højreorienterede grupper er antihumanismens politiske instrumenter. Indenfor højrefløjen når den onde tro så store højder, at de undertiden slår på tromme for sig selv som repræsentanter for »Humanismen«. Tilsvarende har vi også set smarte præster, som foregiver at deres teorier bygger på »Gudscenteret Humanisme« (?). Disse mennesker – opfindere af religionskrige og inkquisitioner, den vestlige humanismes forfædres bødler – har tilegnet sig deres ofres dyder så vidt som til at »tilgive de afvigelser«, som de historiske humanister har gjort sig skyldige i. Så stærk er deres onde tro og slyngelagtighed, når de misbruger ord, at repræsentanter for antihumanismen har forsøgt at klæde sig i navnet »humanister«.

Det ville være umuligt her at opregne alle de ressourcer, redskaber, former og udtryk som antihumanismen har til sin rådighed. Under alle omstændigheder vil en belysning af dens mest bedrageriske tendenser øge muligheden for, at mange spontane eller naive humanister vil tage deres ideer og betydningen af deres sociale adfærd op til en ny vurdering.

VI. Humanistiske handlingsfronter

Humanister organiserer handlingsfronter på arbejdspladser, i boligkvarterer, fagforeninger, og i politiske og kulturelle sammenhænge med det formål i stadig stærkere grad at få karakter af en social bevægelse. På denne måde skaber humanismen betingelserne for at lade mange progressive koalitioner, grupper og enkeltpersoner deltage, uden at de mister deres identitet eller individualitet. En sådan bevægelses mål er at fremme en sammenslutning af kræfter, som i stadig højere grad er i stand til at øve indflydelse på brede lag i samfundet ved at vejlede omdannelsen af samfundets struktur gennem sine handlinger.

Humanister er ikke naive og heller ikke fortryllede, af romantiske erklæringer fra tidligere epoker.

De anser således ikke deres forslag for at være det mest fremskredne udtryk for en social bevidsthed. De betragter heller ikke deres organisation som udtryk for nogen ufejlbarlighed.

Humanister giver sig ikke ud for at repræsentere flertallet. De optræder på den måde, som de anser for mest retfærdig og koncentrerer sig om de forandringer, som de anser for at være mest passende og mulige i denne tidsalder som de lever i.

Med mine bedste hilsener, *Silo*